

Dosarul nr. 2ra-706/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (jud. V. Chisilița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

20 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Anatolie Straistar, reprezentat de avocatul Dorin Botnarenco împotriva lui Andrii Gostenin și Nadejdei Gostenina cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și la

cererea de chemare în judecată reconvențională a lui Andrii Gostenin împotriva lui Anatolie Straistar cu privire la declararea nulității actului juridic

împotriva deciziei din 10 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina și menținută hotărârea din 25 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 5 mai 2017, Anatolie Straistar, reprezentat de avocatul Dorin Botnarenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrii Gostenin cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 10 martie 2015, între el, în calitate de împrumutător și Andrii Gostenin, în calitate de împrumutat a fost încheiat contractul de împrumut, prin care i-a transmis pârâtului suma de 6 692 de euro, care urma a fi restituită până la 31 octombrie 2015.

A precizat că pentru executarea obligației a fost stabilită o dată fixă, iar conform prevederilor art. 617 alin. (2) Cod civil, nu este necesar în cazul de față de înaintat o somație despre necesitatea executării obligației de restituire a împrumutului.

Totuși, în temeiul contractului de împrumut încheiat, părțile urmează să soluționeze toate conflictele pe cale amiabilă, iar în cazul în care nu este posibilă

soluționarea litigiului amiabil, atunci litigiul urmează a fi soluționat de instanța de judecată.

A comunicat că la 10 aprilie 2017, a expediat o reclamație în adresa lui Andrii Gostenin, solicitând restituirea sumei de bani împrumutată în termen de 3 zile din momentul recepționării reclamației, iar conform avizului de recepție Andrii Gostenin a recepționat reclamația la 22 aprilie 2017, însă suma de bani datorată nu a fost restituită.

Cu referire la prevederile art. 619 Cod civil, a menționat că pentru perioada 1 noiembrie 2015 – 3 mai 2017, Andrii Gostenin urmează să achite o dobândă de întârziere în mărime de 2 221,20 de euro.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 572, 602, 617, 618, 619, 867, 871, 872 Cod civil, art. 166, 167, 174-176 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul lui Andrii Gostenin în beneficiul lui a datoriei în mărime de 6 692 de euro, a dobânzii de întârziere în mărime de 2 221,20 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 12 octombrie 2017 a Judecătorei Chișinău sediul Buiucani, a fost admisă cererea cu privire la atragerea în proces în calitate de copârât și atrasă în proces Nadejda Gostenina în calitate de copârât.

La 23 martie 2018, Andrii Gostenin a depus cerere de chemare în judecată reconvențională împotriva lui Anatolie Straistar cu privire la declararea nulității actului juridic.

În motivarea acțiunii reconvenționale a invocat că la materialele cauzei civile Anatolie Straistar a prezentat o recipisă datată cu 10 mai 2015, potrivit căreia dânsul ar fi împrumutat de la Anatolie Straistar suma de 6 692 de euro cu termen de până la 31 octombrie 2015.

A evidențiat că recipisa menționată este un înscris lovit de nulitate absolută, deoarece nu întrunește condițiile valabilității unui act juridic civil, fiind încheiată cu derogări esențiale de la normele imperative, ceea ce o face pasibilă de nulitate absolută potrivit art. 216, 217, 220 și 221 alin. (1) Cod civil.

Astfel, efectuând o abordare teoretico-legislativă a condițiilor valabilității actului juridic civil se poate evidenția că, condițiile valabilității acestuia sunt corespunderea actului juridic prevederilor legii, ordinii publice și bunelor moravuri, capacitatea persoanei de a încheia actul juridic, consimțământul valabil al persoanei sau al persoanelor de a încheia actul juridic, obiectul actului juridic de a fi determinat, determinabil și licit, o cauză corespunzătoare legii, ordinii publice și bunelor moravuri, forma actului juridic civil.

A subliniat că recipisa din 10 martie 2015, prezentată de Anatolie Straistar nu atestă executarea obligației împrumutătorului de a-i transmite în proprietate suma de bani ce constituie obiectul contractului de împrumut.

Conținutul recipisei nu indică faptul intrării în posesie a mijloacelor bănești, având în vedere că lipsește data primirii acestora, iar data întocmirii recipisei nu atestă materializarea transmiterii mijloacelor bănești, doar data semnării înscrisului contestat sau data încheierii actului juridic.

A accentuat că careva mijloace bănești în temeiul recipisei menționate nu a primit de la Anatolie Straistar.

Prin urmare, se atestă lipsa obiectului împrumutului, deoarece nu a fost executată obligația împrumutătorului de a transmite împrumutatului suma de bani.

Așadar, pentru ca actul juridic să ia ființă și să fie valabil este necesar ca obiectul contractului de împrumut, care este unul real, să existe, adică să fie realizată obligația de a da, de a transmite așa cum indică prevederile art. 867 alin. (1) Cod civil.

A considerat că în speță sunt prezente și temeiurile de nulitate prevăzute la art. 221 alin. (1) Cod civil, care statuează că actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 60, 67, 85 alin. (4), 166, 167, 172, 173 lit. c) CPC.

A solicitat admiterea acțiunii reconvenționale, declararea nulă a recipisei din 10 martie 2015 semnată de către el și Anatolie Straistar.

Prin hotărârea din 25 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Buiucani, a fost admisă acțiunea.

A fost încasată în mod solidar de la Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina în beneficiul lui Anatolie Straistar datoria în sumă de 6 692 de euro, echivalentă în lei moldovenești la data executării hotărârii, dobânda de întârziere în sumă de 2 221,20 de euro, echivalenți în lei moldovenești la data executării hotărârii și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat în sumă de 5 586,62 de lei.

A fost respinsă acțiunea reconvențională a lui Andrii Gostenin.

Prin decizia din 10 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina și menținută hotărârea primei instanțe.

Prima instanță și instanța de apel au reținut lipsa la materialele cauzei a unor probe pertinente și admisibile în temeiul art. 121 și 122 CPC, care ar confirma că Andrii Gostenin ar fi restituit lui Anatolie Straistar suma împrumutului acordat în mărime de 6 692 de euro, din care considerente au conchis asupra necesității adjudecării forțate a datoriei formate în baza contractului de împrumut.

Totodată, instanțele de judecată ierarhic inferioare au menționat că, deoarece din 1 noiembrie 2015, Andrii Gostenin s-a aflat în întârziere în executarea obligației pecuniare indicate, acest fapt justifică încasarea dobânzii de întârziere aferente în temeiul art. 619 și 872 Cod civil, în cuantum de 2 221,20 de euro.

La fel, instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat raportul juridic între Anatolie Straistar și Andrii Gostenin, născut din contractul de împrumut, drept un act juridic valabil, care este confirmat printr-un simplu înscris anexat la materialele pricinii, reieșind din cerința instituită la art. 210 Cod civil.

Prima instanță și instanța de apel, având în vedere prevederile art. 210 Cod civil, precum și regulile instituite în acest sens privind forma contractului în varianta simplului înscris, au conchis că anume recipisa reprezintă drept dovada respectării formei scrise a actului juridic din speță, precum și dovada nașterii raportului juridic între părți, astfel, în condițiile contractului de împrumut vizat, la 10 martie 2015,

pârâtul a primit de la Anatolie Straistar împrumutul în mărime de 6 692 de euro și, deși s-a obligat să-l restituie până la 31 octombrie 2017, a ignorat onorarea obligației respective.

La 22 ianuarie 2020, Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina au declarat recurs împotriva deciziei din 10 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii inițiale înaintată de Anatolie Straistar și admitere integrală a acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu actele judecătorești recurate, considerându-le neîntemeiate de fapt și de drept, fiind emise cu încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, iar instanța de apel s-a expus în mod formal și stereotipic și nu a dat răspuns la argumentele invocate de ei în cererea de apel.

Au remarcat că pentru ca să existe obligația împrumutatului în a rambursa, este necesar să fie îndeplinită obligația împrumutătorului în a da. Astfel, pentru ca actul juridic să ia ființă și să fie valabil, este necesar ca obiectul să existe.

Cu referire la prevederile art. 867 alin. (1) Cod civil, au menționat că se constată și inexistența cauzei actului juridic, deoarece remiterea mijloacelor bănești nu a avut loc, or cauza trebuie să existe și să fie reală, să fie licită și morală.

Au mai notat că în speță sunt prezente și temeiurile de nulitate prevăzute la art. 221 alin. (1) Cod civil, or în condițiile în care suma de bani nu a fost transmisă de intimat, recipisa din 10 martie 2015 nu a produs efectele juridice unui contract de împrumut, nu a fost realizată cauza actului juridic, fapt pentru care se atestă că este unul fictiv, pasibil de nulitate absolută, deoarece în cazul acestui act lipsește unul din elementele definitorii ale actului juridic consfințit în art. 195 - intenția de a da naștere, modifica sau stinge drepturi și obligații civile.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat prevederile legale, or caracterul fictiv intervine inclusiv atunci când actul juridic nu a produs efectele juridice prevăzute de lege, nu neaparat inducerea în eroare a terților.

La fel, instanțele de judecată ierarhic inferioare au aplicat în mod eronat prevederile legale cu referire la răspunderea solidară a soților, deoarece faptul că Nadejda Gostenina este soția lui Andrii Gostenin, nu-i poate fi atribuit în mod implicit obligația de a achita suma pretinsă de Anatolie Straistar.

Având în vedere prevederile art. 20 Codul familiei, au reținut că este greșită interpretarea instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că se instituie prezumția că mijloacele bănești au fost utilizate în interesul familiei, deoarece în situația datoriilor, prezumția care funcționează nu este aceea a comunității, ci a caracterului personal, la caz, recipisa a fost semnată doar de Andrii Gostenin, în nume personal, care constituie o obligație proprie pentru care poartă răspundere cu bunurile proprietate personală sau cu cota-parte a sa din proprietatea în devălmășie, în modul stabilit de norma legală.

Pentru ca să intervină răspunderea Nadejdei Gostenina pentru obligațiile asumate de soț urma a fi făcută dovada de către persoana interesată că acestea au fost asumate în comun și folosite în interesul familie.

Reieșind din prevederile art. 118 CPC, intimatul nu a făcut dovada caracterului de datorie comună a pretinsei datorii, respectiv, nu au fost administrate probe că pretinsa sumă ar fi fost folosită în interesul comun sau în interesul familiei pentru a interveni răspunderea Nadejdei Gostenina.

Prin urmare, prima instanță și instanța de apel au aplicat eronat prevederile legale, nu au făcut distincție între obligații comune și obligații personale a soțului în vederea clarificării dacă sunt sau nu întrunite condițiile pentru care Nadejda Gostenina ar răspunde în mod solidar pentru pretinsele obligații asumate de Andrii Gostenin și în mod ilegal și nejustificat au încasat din contul Nadejdei Gostenina în beneficiul lui Anatolie Straistar suma de 6 692 de euro, or în speță nu sunt întrunite condițiile de răspundere solidară a soților stabilite în art. 24 Codul familiei.

La 13 martie 2020, în adresa intimatului Anatolie Straistar a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 19 vol. II), fiind recepționată de către intimat la 17 martie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 20 vol. II).

La 14 aprilie 2020, prin intermediul poștei electronice, Anatolie Straistar, reprezentat de avocatul Dorin Botnarenco a depus referință la recursului declarat de Andrii Gostenin și Nadejdei Gostenina, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 19 noiembrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 234 vol. I), însă careva date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 22 ianuarie 2020 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța

juducătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Andrii Gostenin și Nadejda Gostenina.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Galina Stratulat

Nicolae Craiu